

OSTRAVA!!!

20. - 22. 11. 2023

SLOVO ÚVODEM

Na konci listopadu jsme navštívili s paní učitelkou Pešoutovou a panem učitelem Peškem Ostravu. Koneckonců není nikdy špatný nápad na chvíli se vyprostit ze školních lavic (či zpoza katedry), aby se člověk na dovolené pořádně nadechl čerstvého vzduchu, kterého je v Ostravě, jak známo, habaděj. Abyste nás však vy ani pan ředitel nemohli nařknout, že jsme odjeli oddávat se pouze hříšnému lenošení a utíkání před povinnostmi, a abychom se podělili o své zážitky s těmi, kteří neměli takové štěstí jako my a museli pochmurný listopad trávit v Praze, napsali jsme několik krátkých textů o městě horníků. Každý si našel to své – čtvrť, která se mu zalíbila, něco „ze svého oboru“, nějaký svůj koníček – a prozkoumal Ostravu po této stránce. Vznikly tak texty velmi rozdílné formou i obsahem, takže ani já nedokážu říct, co přesně byste měli očekávat. Rozhodně ale může toto dílo posloužit jako inspirace, pokud se někdy i Vy rozhodnete vyrazit na výlet do Ostravy!!!

Jáchym Cindr

!

OSTRAVA HIPSTERSKÁ A GURMÁNSKÁ

EMA VEČERKOVÁ A MARKÉTA BRUNCLÍKOVÁ

Kdo by měl být lepším kritikem hipsterských kaváren než hrdé kavárenské povalečky a reprezentantky tzv. Pražské kavárny, které prožívají svá studentská léta v metropoli, kde se tísni jeden alternativní podnik vedle druhého a každý další se mermomocí snaží být ještě originálnější, modernější a lákavější než ten předchozí?

Tripadvisor nám nabídl hned několik možností, které alespoň na první pohled spadaly do škatulky „hipsterská kavárna“, což byl náš cíl. Rozhodly jsme se na vlastní kůži otestovat tu s nejlepším hodnocením – přece nebudeme snižovat své standardy nebo riskovat otravu jídlem – a zjistit, zda by nejoblíbenější (což ale nemusí znamenat nejlepší) ostravská kavárna byla schopna konkurovat těm pražským.

Podnik La Petite Conversation v Tyršově ulici nám poskytl úkryt před nevlídným počasím a uvítal nás příjemným, moderně vybaveným prostorem, který nabízel jak stoly pro větší skupiny lidí, tak malý stolek pro dva, jehož příhodnou pozici v zákrytu za barem jsme velmi ocenily. U příjemné a rychlé obsluhy jsme si objednali espresso macchiato a horké kakao se šlehačkou. K oběma nápojům jsme dostaly sklenici vody a malý čokoládový lanýž, což navodilo dojem kvality až luxusu. Přitom cena se pohybovala spíše pod pražským průměrem (káva stála 55 Kč). Co se týče nabídky jídla, ani kdybychom zrovna nebyly po obědě, nejspíš bychom si nic nevybraly. Přece jen jsme stále chudé studentky a jídla na bázi předkrmů a salátů z drahých surovin jako je kozí sýr, lanýže či losos jsou pro nás trochu zbytečnou investicí. Zda tyto pokrmy dosahují kvalitou provedení své ceny mezi 200 a 400 Kč tedy samy nemůžeme posoudit.

Celkově jde o podnik, který nabízí luxusní belgické jídlo za vysokou cenu, která je ale dle recenzí opodstatněná, avšak pokud zrovna stojíte pouze o osvěžení nebo dobrou kávu a umíte dostatečně belgicky na přeložení jídelního lístku, můžete si to zde dopřát za normální cenu s pocitem, že se trochu rozmazlujete. Nesmíme opomenout, že i fanoušci tekutého chleba si zde zřejmě přijdou na své, soudě dle pána,

co si vedle nás objednal všehovšudy půllitr piva, demonstruje perfektní skloubení belgické a ostravské kultury.

Naším závěrem je, že v Praze by LaPeCo mohla lépe využít svůj potenciál jakožto dražší belgická restaurace. Z recenzí vyplývá, že v Ostravě je oceňována hlavně za kávu, která je cenově srovnatelná s ostatními místními podniky.

Jak bylo již zmíněno v úvodu, i v Praze existuje mnoho podobných kaváren (z těch známějších například vršovická Tvoje Máma), do jejichž jedinečného stylizovaného interiéru si můžete zajít na odpolední kávu za poměrně normální peněžní částky nebo na cenově důstojnější předkrm/brunch

originálního charakteru. Cena položek na menu pražských kaváren může být místy o něco dražší než nápoje v ostravských podnicích obdobného druhu.

Jak už to tak bývá, nejvíce kaváren (hlavně těch dražších) nacházíme především v pražském centru. Poslední dobou se ale začínají objevovat nové ve čtvrtích, ve kterých byl život kdysi nahrazen studenou výstavbou identických bytových domů z doby komunismu a dnes se tam pomalu navrácí. I v Ostravě jsou kavárny v centru či v širším centru, méně na okrajích města. Několik nových jich je

i v městské čtvrti Poruba, typické pro ostravský socialistický realismus. Ostrava mimo originální kavárny nabízí i různé oblíbené gastro řetězce, které můžeme najít i v Praze nebo v jiných krajských městech, například Faency Fries, Pizza Coloseum nebo Geicha. Nutno dodat, že tyto podniky se už na uvolněné atmosféře nepodílí tolik jako originální kavárničky, naopak ji poněkud upozaďují, snažíce se vyvolat dojem velkého města.

U atmosféry ještě zůstaneme. Určitě to totiž nejsou pouze kavárny, kdo reprezentuje uvolněného ducha Ostravy – kdybychom ji celou prošli křížem krážem, narazíme na spoustu dalších prvků, které k alternativní kultuře buď směřují, nebo ji přímo vytváří. Snad úplně nejznámější „hipstrovinou“, se kterou se v moravskoslezské metropoli můžeme setkat, je galerie Plato ve čtvrti Moravská Ostrava. Část této instituce sídlí v bývalých jatkách, část v budově, kterou postavil a kde dříve i prodával řetězec Bauhaus. Opuštěná

budova se tak později stala ideálním místem k soustředění současného umění a vytvoření uvolněného prostoru, reprezentujícího alternativní způsoby bytí nejen v uměleckém duchu. V budově se nachází i veganské bistro s kvalitně vypadající nabídkou a improvizovaná veřejná knihovna.

I v každodenním životě však může obyvatel tohoto města narazit na prvky hipsterské kultury – například při jízdě do práce. Některé ostravské tramvaje mají totiž černý knír, který, jak je známo, je symbolem alternativního a uvolněného ducha. Jistá ironie, odjakživa patřící k charakteristické ostravské nátuře, je tímto výstřelkem dopravního podniku dokonale podtržena.

Konečně i akce, které se pořádají v Ostravě, by se daly do jisté míry za hipsterské považovat. Shodou okolností jsme totiž při večerní procházce – sice jen přes sklo výlohy a za deště – narazily na standup, konající se v místní kavárně Pant, v hlavní roli Lukáš Hejlík, jenž se o bohatém menu námi navštívené LaPeCo dokonce v rámci svého projektu Gastromapa Česka rozepsal na svém Facebooku.

Žije tedy Ostrava stejným kavárenským životem jako Praha?

Přestože se zde nachází podniky reprezentující dnes velmi moderní rádobu undergroundovou nebo, chcete-li, hipsterskou mentalitu, je těchto míst spíše poskrovnu a jsou umístěny převážně v centru. Ostravě a jejím obyvatelům se zdají vlastní spíše provozovny hospodského nebo sousedského stylu a pak

výdejní okénka kebabů s velmi příznivými cenami a pochybnou kvalitou, kterou ale ani nikdo žádnou vysokou neočekává. Novodobé alternativní kavárny a restaurace působí mezi nimi trochu neosobně,

často také míří pouze na úzkou skupinu zákazníků, což v Ostravě znamená mnohem méně lidí než v Praze.

Ale hlavním důvodem, proč by na nás Ostrava nemohla působit stejným dojmem jako Praha, je ještě něco jiného: po soumraku je v ulicích úplně mrtvo. Ve velkých metropolích se i za podvečerního šera a ve špatném počasí pohybuje spousta lidí. Tady se městem pohybovaly jen pochybné existence (např. septimáni), jinak tu byl noční život úplně nulový, a to bylo třeba sedm večer. Atmosféru menšího města také navozuje fakt, že nad světoznámými populárními řetězci restaurací nebo obchodů zde drtivě převládají lokální soukromé podniky. To je samozřejmě na jednu stranu velmi osvobozující a osvěžující, ale pokud chcete jít za jistotou, musíte jet přes půl města na jedinou místní pobočku. Avšak pokud máte šťastnou ruku, můžete při hledání nějakého občerstvení narazit na útulnou kavárnu s lidovými cenami téměř bez lidí a váš zážitek může být několikanásobně příjemnější než někde v centru Prahy.

!!.

GALERIE PLATO

Greta Šabatová a Johana Joklová

Proč navštívit právě galerii PLATO? Novinka!!! Modernita!!! Umění!!! Architektura!!!

PLATO je městská galerie současného umění v Ostravě. Najdete ji v centru města na dvou místech, vzdálených od sebe necelých 70 metrů. Hlavní výstavy si můžete prohlédnout v budově PLATO, v rekonstruovaných památkově chráněných městských jatkách z konce 19. století. Játka prošla rozsáhlou konverzí na galerii současného umění PLATO podle návrhu známého polského studia KWK Promes Roberta Konieczného. Galerie se natrvalo otevřela 21. 9. 2022 slavnostní vernisáží výstavy nazvané Optimalizované bajky. Od té doby se v PLATU střídají výstavy, ale ne jen tak obyčejné, zvláštní důraz je kladen na otázky feminizmu, ekologie a sociální spravedlnosti. A právě i výstavu spojenou s ekologií a právy zvířat jsme měli šanci si prohlédnout my.

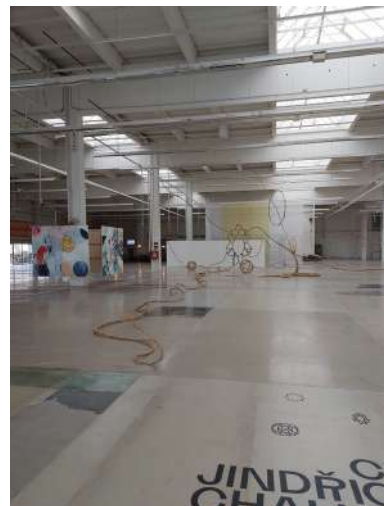

Teď ale trochu i k historii objektu. Ostravská játka zahájila svůj provoz v roce 1881, už od šedesátých let ale postupně chátrala. V roce 1995 navíc město celý areál prodalo společnosti Bauhaus, která vedle historické budovy postavila hobbymarket. Ten však později zkrachoval a z místa se tak stal brownfield, o který se nikdo nestaral. Změna přišla v roce 2016, kdy Ostrava objekty odkoupila zpět a vyhlásila mezinárodní architektonickou soutěž na jejich rekonstrukci. V roce 2010 totiž vzniklo občanské sdružení Kunsthalle Ostrava, prosazující vznik městské galerie, jehož členy byli například zakladatelka nezávislého klubu Fiducia Ilona Rozehnalová, kurátoři Martin Mikulášek a Martin Klimeš nebo umělec Jiří Surůvka, a v roce 2013 díky tomu Zastupitelstvo statutárního města Ostravy schválilo víceletý dotační projekt pro vznik

městské galerie. Na post uměleckého manažera byl vybrán bývalý ředitel Moravské galerie v Brně Marek Pokorný, který projekt městské galerie nazval PLATO – platforma (pro současné) umění.

A jak bychom hotový architektonický projekt hodnotily my?

Nápad a jeho realizace se nám moc líbí a celá galerie působí příjemným a důvěryhodným dojmem. Jsme rády, že jsme se mohly do galerie a na ni podívat nejen skrz aktuální expozici, ale i skrz její historii, díky které je pocit z celkového objektu ještě silnější a komplexnější.

!!!.

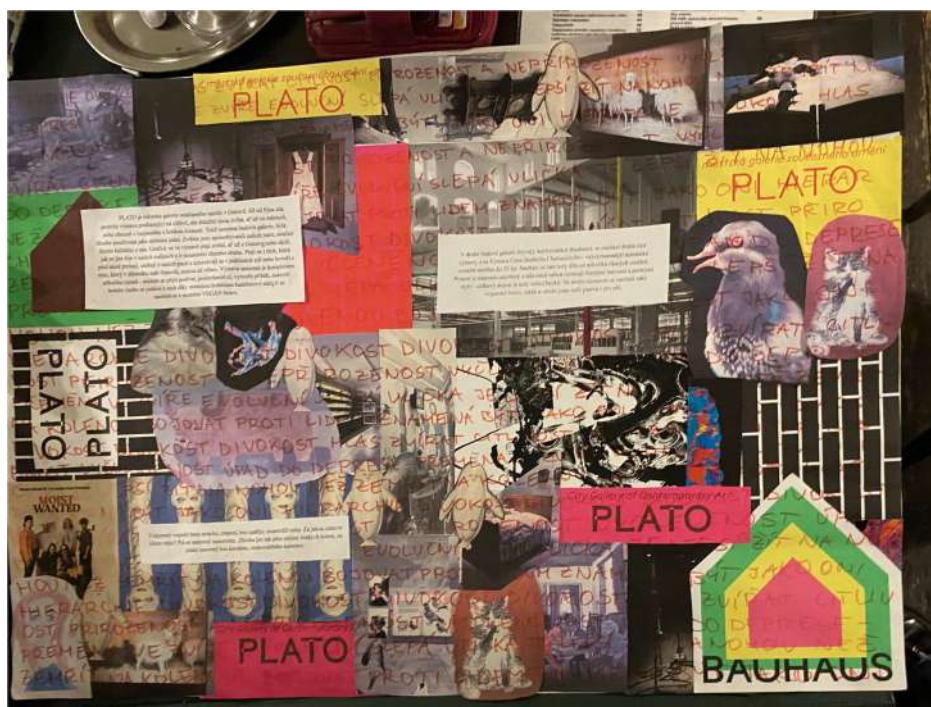
UPRCHLÁ, NAŠEL SKRÝŠ, STÁLE UNIKÁ (ZVÍŘECÍ ZPRAVODAJSTVÍ)

Hana Pařízková a Zuzana Luňáková

PLATO je městská galerie současného umění v Ostravě. Již od října zde probíhá výstava poukazující na citlivé, ale důležité téma zvířat ať už ve městech, nebo obecně v (ne)souhře s lidskou činností. Samotná budova galerie totiž byla dlouho používána jako městská jatka. Zvířata jsou našimi spoluobyteli ve městech, součást života každého z nás. Umělci se ve výstavě ptají zvířat z Ostravy i okolí, jak se jim žije v našich rodinách a v sousedství jiného druhu. Ptají se i těch, která před námi prchají, unikají z našich pastí a schovávají se v puklinách zdí, nebo hovoří s těmi, která v důsledku naší činnosti už vůbec nejsou. Výstava samotná je komplexem několika vjemů – můžete přijít podívat se, poslechnout si, vytvořit příběh, nakrmit holuby (nebo se jedním z nich díky místnímu holubímu kadeřnictví stát) či se naobědvat v místním VEGAN bistru.

Vzájemný respekt beze strachu, trápení, beznaděje, nosorožčí rohy. „Za jakou cenu to lidem stálo?“ ptá se samotný nosorožec. Zhruba jen tak přes milion českých korun, za jediný kus keratinu, zrohovatělého keratinu.

V druhé budově galerie (bývalý hobbymarket Bauhaus), se nachází další část výstavy, a to výstava Ceny Jindřicha Chalupického – nejvýznamnějšího tuzemského ocenění umělce do 35 let. Nachází se tu tedy díla několika různých umělců. Prostor je naprosto otevřený a díla mezi sebou rezonují různými barvami a pestrými styly – celkový dojem je tedy velice hezký. Ve stejné místnosti se nachází také veganské bistro, takže u oběda jsme měli pastvu i pro oči.

!V.

OSTRAVA POMALOVANÁ

Aino Heřmanová a Lenka Juranová

Poruba

Poruba je ostravské sídliště honosnějšího typu. Zdobené domy, široké ulice, parky a obchůdky. Vše trvanlivé, zajímavé, sjednocené a okrasné. Co víc si může člověk přát? I přes status památkové zóny tu ale najdeme i méně lichotivé a mnohem mladší dekorace. Přeci jen je to především sídliště, a na sídlištích se vždy vyskytne nějaký více či méně nadaný umělec.

Centrum

Ostravské centrum je místo, kde potkáte spíše turistu než místní obyvatele. Vždyť je také tato část města nádherná, zdobná, stará a historickými památkami oplývající. A podle toho je o ni postaráno. Graffiti se zde pravděpodobně pravidelně odstraňují, místy je jejich nedostatek až zarážející. Místo toho zde ale najdeme množství profesionálních maleb a nástěnných instalací, z nichž některé se svým vzhledem a barevností mohou rovnat kdejakým zastrčeným garážím.

Přívóz

Přívóz je bezpochyby ze všech čtvrtí Ostravy, které jsme během své cesty navštívili, nejméně výstavní. Nachází se v centru, ale mimo upravené a okrasné turistické cesty. V těsném sousedství najdeme nejen většinu vlakových tratí, ale i dálnici a sjezd z ní. Není tedy divu, že obyvatelé tu spíše ubývají. Některé domky, i když docela nově postavené, jsou oprýskané, občas se zabedněným oknem. Tomu přirozeně odpovídá i nálada a tematika místních maleb.

Ostravský meziprostor

Nebo také z okének po cestě. Tyto fotografie se nevztahují k žádné konkrétní části Ostravy, ale jsou sbírkou ze všech jejích koutů. Zachycují totiž malby, které nalezneme podél důležitých komunikací, ať už tramvajových nebo pouze automobilových. Jsou výrazné, jsou velké, každý si jich všimne. A přestože se některé nacházejí mimo obydlené části, vidí je denně několik tisíc lidí.

Slezská Ostrava

Slezská Ostrava je část, která je od centra jen přes řeku. Tím je ovšem myšleno ne přímo historické jádro, ale hlavně severní okraj, kde se nachází velký park, několik restaurací a výstava moderního umění. Turisté zde jsou rozhodně méně častí, spojení a přístupnost dobré, domy udržované. Přesto, a nebo možná právě proto zde najdeme několik koutů s množstvím hlavně neoficiálních graffiti.

Dolní Vítkovice

Areál Dolních Vítkovic je stará, již nefunkční železárna. Místo ale nezůstalo nevyužité, jedna z pecí byla přestavěna a zpřístupněna veřejnosti, v areálu se pořádají komentované prohlídky a přístupná je i samostatná naučná stezka. Ve spodní části vysoké pece se ale kromě historie vystavuje i moderní umění. Technicky se sice nejedná o kresby na zdi, volně přístupná výstava si ale vlastní sekci zaslouží.

V.

PORUBA

Jiří Kubašta

Z ostravského centra jsme se jízdou v tramvaji přes víceproudou silnici, která místy připomínala spíš dálnici mimo jakoukoli městskou zástavbu, dostali do úplně jiné Ostravy, než na kterou jsme doposud byli zvyklí. Zdobené bytové domy, honosné obloukové průjezdy a šioký bulvár, to vše nabízí sorela a tedy i Poruba.

Tato čtvrť byla budována jakožto nová Ostrava v padesátých letech minulého století. Právě v této době bujel takzvaný socialistický realismus (odtud sorela – socialistický realismus lakomý), tedy umělecký směr ovlivněný socialistickou myšlenkou a inspirovaný hlavně neoklasicismem a neorenesancí. Ačkoli byl režim v té době opravdu brutální (jedná se o dobu nejrozsáhlejších

politických procesů), vznikala města, která měla vskutku lidskou tvář. Ta na nás dýchla hned po výstupu z tramvaje. Když člověk jede na sídliště, kterým Poruba bezpochyby je, a slyší, že bylo stavěno za minulého režimu, čeká, že se dočká podobného vizuálu, jako na pražském Jižním městě. Realita nás ovšem rychle vytrhla z omylu. Už jenom fakt, že se opravdu nejedná o panelové domy, byl pro některé z nás šokující.

Na cihlových budovách jsme si mohli všimnout mnohého zdobení, od různých balkonů, arkád či sloupků po obrazové omítky nebo sochy. Hlavní téma samozřejmě byl

socialismus, na sochách jsme tedy nenašli žádné české velikány, nýbrž poctivě pracující lid – dělníky, vojáky apod. Zdobení se nejvíce objevovalo na významných budovách, například na místní škole. Kromě zdobení nechyběla ani společenská vybavenost. Domy byly projektovány pro kolektivistický způsob života (podobně jako v Berlíně ve 20. letech), tedy se společnými prádelnami či jídelnami.

Celé čtvrti vévodí osmdesát metrů široký bulvár, který zde byl postaven pro případné potřeby velkého průvodu například při zahraničních návštěvách. Vrcholem naší procházky však nebyla tato nesmyslně dlouhá a široká ulice, ovšem obloukovitá budova, která při pohledu na mapu připomíná srp.

architektům asi někde ztratilo, nicméně na čelo této budovy nezapomněli zobrazit výjev, který je pravému dělníkovi dobře znám. Odchod do práce a příchod z práce domů. Jak se ztvárnění této scény vyvedlo můžete posoudit sami.

Kromě naší prohlídky však u oblouku bohužel končí i samotná Poruba. Za zdobeným monumentem se nachází pouze rozlehlá skladiště a tak jsme se vrátili do nám dobře známé Ostravy!!!

V!.

OSTRAVA ZELENÁ

Filip Majer

Ostrava je známá jako průmyslové město – dokonce se jí říkalo „ocelové srdce republiky“. I přesto má Ostrava nějaké přírodní prvky. Například se jmenuje podle řeky Ostravy, což byl kus řeky Ostravice, i když v tomto případě je nutno uznat, že Ostravice je spíše hnědá než zelená. Zelenější je její náplavka, která tvoří zelený pruh, jenž se táhne celým městem. Je poměrně pěkným místem pro nenáročnou procházku. Nabízí i svobodu stylu cesty – na moravské straně je dlážděný chodník, zatímco ve Slezsku najdete vyšlapanou pěšinu. Přímo na náplavku se napojují Komenského sady, které jsou protkané kamennými cestami pro pěší i cyklisty. Během svých cest Ostravou jsme potkali třeba i Husův sad, který je sice výrazně menší, ale díky tomu lépe vyniká v okolní zástavbě.

O něco více zeleně než v centru Moravské Ostravy jsme potkali při procházce po Porubě, kde je většina náměstí pokrytá jak trávnikem, tak stromy, ale je při tom výborně průchozí díky asfaltovým chodníkům podobně jako Komenského sady. Zeleň se v Ostravě dostala i do některých ulic – v Porubě je přímo uprostřed Hlavní třídy široký chodník ohraničený pásy zeleně, kterou tvoří místy stromy, místy keře a někdy jen trávnik. Několika velkými ulicemi v centru prochází řada stromů. Podobně vypadá i několik náměstí v centru Ostravy, kde jsou stromy o trochu užitečnější než v ulicích – když v létě slunce žhne na kamennou plochu, kterou po celý den nestíní domy, poskytnou úkryt právě stromy, což ochladí celé náměstí a zároveň poskytnou obyvatelům stinné místo.

V!!.

NOVÁ RADNICE

Anna Látalová

Málokdo při návštěvě Ostravy opomene procházku k nové budově městské radnice. Přes sedm desítek metrů vysoká stavba nesoucí se v duchu funkcionalismu. Málokdo ví, že se jedná o největší radniční komplex v Česku. Z vysoké ocelové věže jde při slunném počasí dohlédnout až za polské hranice.

Striktní funkcionalistický styl je kromě samotné budovy podpořen mimořádně netradiční zelenou vyhlídkovou věží. Váže se k ní zajímavý příběh. Původní plány počítaly s klasickou, zděnou věží. Zjistilo se však, že na pozemku budoucí radnice je šterkové podloží, které bylo značně nestabilní. Bylo tedy nutné udělat určité úpravy, které vyústily v unikátní systém konstrukce. Celá budova nyní stojí na železobetonové, žebrované desce. Ocelový materiál pro věž byl zvolen kvůli snížení hmotnosti, které byla pro nové konstrukční řešení vyžadována. Třešničkou na dortu je, že tato ocelová kostra i plátování z mědi byly vyrobené v nedalekém průmyslovém areálu Dolní Vítkovice.

Co komplex Nové ostravské radnice pozdvihuje, je bezprostřední blízkost parkového areálu Komenského sadů; prostor, kde se v létě dá jezdit na kole a scházet se s ostatními místními v krásné lipové aleji.

V!!!.

OSTRAVSKÁ ARCHITEKTURA V 17. AŽ 19. STOLETÍ

Lucie Lamačová a Rebeka Heřmanová

Ostrava byla původně drobným městem, v rámci regionu spíše upozaděným, a k jejímu velkému rozvoji došlo teprve po nalezení zásob černého uhlí, které vedlo k vybudování místních hutí a později také k napojení města na železniční dopravu – absolutní většina pamětihodností tudíž pochází z 18. či 19. století, kdy byly vedle nové výstavby také budovy starší, často dřevěné, zbourány a nahrazeny novými.

Historické centrum Ostravy je oblast nazývaná Moravská Ostrava. Najdeme zde zejména památky náboženského charakteru, například gotický kostel sv. Václava, renesanční evangelický Kristův kostel a katedrálu Božského Spasitele či barokní kostel sv. Josefa. Nápadným rysem většiny ostravských náboženských pamětihodností je ovlivnění klasicismem v 19. století, kdy často docházelo k přestavbám starších budov – jednoduše zdobené, bíle omítnuté fasády. Západním směrem leží Masarykovo náměstí s budovou původní radnice, mariánským sloupem a sochou sv. Floriána z 18. století.

Dolní Vítkovice jsou nejstarší část ostravské průmyslové oblasti. Byly vybudovány koncem 19. století; v komplexu se nachází uhelný důl Hlubina, koksovna a nejstarší místní vysoká pec; zde lze také najít starou kovárnu a ocelárnu, novogotický kostel sv. Pavla, Štítovou kolonii – soubor obytných domů vybudovaných pro výše postavené místní zaměstnance – či původní sídlo tehdejších majitelů hutě – Rothschildův empírový zámek, nejstarší budovu v oblasti.

Další neopomenutelnou zastávkou je nábřeží řeky Ostravice, kde se nacházejí secesní domy z 19. století navržené rakouským architektem Camillem Sittem.

Poslední významnou pamětihodností z období do 19. století je kaple sv. Barbory, která se původně nacházela v oblasti Moravské Ostravy, odtud však musela být při expanzi areálu Vítkovic převezena do ostravského Hornického muzea.

!X.

SOUČASNÁ ARCHITEKTURA OSTRAVY

Natália Lysáková

Ostrava Tower

Brněnské architektonické studio Chybík+Křištof navrhlo nový ostravský mrakodrap – s 235 metry by se stal jednoznačně nejvyšší budovou v Česku, brněnský AZ Tower by převýšil dvakrát. 56patrová věž bude nabízet jak byty, tak i kanceláře, obchody, restauraci a veřejnou vyhlídku. Mrakodrap by měl stát poblíž centra města, v lokalitě Karolina. „Naším cílem bylo navrátit do struktury města pozemek, který je dnes odříznutý dopravními stavbami. Chtěli jsme minimalizovat dopad mostních konstrukcí a stávajících bariér a znovu propojit veřejný prostor,“ přibližují architekti Ondřej Chybík a Michal Křištof. Původně projekt sestával ze dvou šedesátipatrových věží, nakonec však byl sloučen do jedné budovy tvaru přesýpacích hodin. Se začátkem realizace se počítá v roce 2024, podle investorů by stavba měla být dokončena do roku 2026.

Organica

V říjnu 2023 byla v centru Ostravy mezi nákupním centrem Nová Karolina a trojhalím otevřena nová nadčasová budova Organica. Developerskou společností Cortera vyšla stavba na 1,5 miliardy korun. Šestipatrová budova vznikla na místě

bývalého brownfieldu, nabízí kanceláře, obchodní prostory, ale i střešní terasu. Přibližně dvě třetiny zaujímá severská IT firma Tietoevry, pro kterou byla budova částečně postavená na míru. Jedná se o jednu z nejchytřejších a nejšetrnějších budov, má vlastní aplikaci, která usnadňuje fungování v objektu, virtuální recepci, na střeše má fotovoltaickou elektrárnu, která zajišťuje částečnou energetickou soběstačnost a parky jsou zalévány zachycenou dešťovou vodou.

Koncertní sál Ostravy

Po mnoha letech má plánovaná koncertní síň finální podobu – architektonickou soutěž vyhrálo americké studio Steven Holl Architects. Nová koncertní síň doplní Dům Kultury města Ostravy z šedesátých let, který už v dnešní době není akusticky vyhovující. Z výšky budova připomíná obal na housle nebo vesmírnou loď a má velký potenciál stát se novým symbolem města Ostravy. Projekt bude propojovat městskou třídu 28. října a blízký sad Dr. Milady Horákové. Kromě velkého koncertního sálu s kapacitou až 1300 míst bude budova obsahovat i zázemí pro 100členný orchestr Janáčkovy filharmonie, multifunkční i divadelní sál, nahrávací studio, restaurace a prostor pro volnočasové aktivity. Očekávaná návštěvnost objektu je 500 tisíc lidí ročně. Projekt také počítá s ekologičtějšími variantami – solární panely na střeše, využívání přirozeného světla a izolačních skel nebo třeba střecha z recyklovaných materiálů.

City Campus a Černá Louka

V roce 2023 vznikl nový multifunkční kampus Ostravské univerzity. Tvoří jej dvě budovy: Univerzitní zázemí sportu a behaviorálního zdraví a Klastř umění a designu. Budovy nabízí vnitřní běžecký ovál, diagnostické laboratoře, ale i hudební studia a pracoviště pro designové grafiky. Nový kampus je dalším krokem, jak posunout Ostravu mezi přední studentská města, ale i udržet mladé lidi

v regionu. Kampus se nachází vedle řeky Ostravice v parku Černá louka, zároveň je ale v blízkosti centra. Park momentálně s pomocí územní studie prochází proměnou, kromě nově postaveného kampusu se kolem parku staví bytový dům Nové Lauby, přibudou dvě dětská hřiště, komunitní zahrady a velikost travnaté plochy se o třetinu zvětší.

X.

OSTRAVA VÁLEČNÁ

Martin Kudrna

Stejně jako zbytek Protektorátu Čechy a Morava byla Ostrava většinu války ušetřena zkázy. Po podepsání Mnichovské dohody byla zčásti rozdělena mezi sousedy – Němci obsadili Porubu, zatímco Poláci, kteří stále Československému státu vyčítali sedmidenní válku z roku 1919, zabrali území Těšínska. Podle původního plánu z roku 1938 si mělo Polsko zabrat celé území až po řeku Ostravici, armáda se však zastavila zhruba pět kilometrů před cílem. Díky tomu zůstala část Ostravy československá a stala se velkým migračním koridorem a centrem.

Do města s původně zhruba stem tisíc obyvatel se v krátké době z obou zabraných území přesunulo čtyřicet pět tisíc běženců, což byla humanitární katastrofa. Hlavně po vzniku Protektorátu Čechy a Morava skrze Ostravu mnoho lidí utíkalo přes polskou hranici. Jednou únikovou cestou byly důlní šachty, které po polském záboru vedly pod hranicí. Unikající se tak s pomocí převaděče dostali k dolu, kde na ně čekalo připravené hornické oblečení, ve kterém podešli chodbami hranici, na jejíž druhé straně vyjeli na povrch. Nejednalo se však o cestu bez rizik. Někdy se stalo, že běžence chytila polská cizinecká policie a vrátila je přes hranice, kde na ně čekala německá policie. Trest pak samozřejmě čekal jak na utíkající, tak i na převaděče. Němci totiž často při výslechu z chycených doslova vymlátili všechny informace.

Při vzniku Protektorátu byla Ostrava zabraná zhruba o půl dne dříve než Praha. Jeden z vlaků s lidmi utíkajícími do Polska, který vyjel z Prahy, tedy teoreticky měl přejet hranici před začátkem německé okupace, avšak na ostravském nádraží už čekaly jednotky SS a gestapa, které do vlaku vtrhly. Průvodčí si z toho ale nic nedělal a vlak vypravil.

Dva měsíce po zřízení Protektorátu, půl roku po Křišťálové noci, vypálili Němci všechny tři ostravské synagogy. Protektorátní listy o akci informovaly jako o samovznícení benzínu a výbušnin, které do synagog ukryli židovští teroristé.

Jen šest týdnů po začátku války Adolf Eichmann vyzkoušel první židovské transporty. 18. 10. 1939 bylo z Ostravy odvezeno 1 223 Židů do Niska, kde si měli vlastními silami postavit tábor. Za války pak z Ostravy odjely ještě dva transporty, každý se zhruba tisícem lidí. Vzhledem k tomu, že Židé z prvních transportů neměli během stavby koncentračních táborů kde bydlet, museli dokonce místním sedlákům platit, aby mohli přespát u nich ve stodole. Tábor v Nisku se však nacházel moc blízko hranic se Sovětským svazem a byl tedy rozpuštěn. Většina vězňů se rozprchla do okolí a někteří se pokusili utéct do SSSR. Tam je však často odsoudili za ilegální migraci a poslali do gulagu.

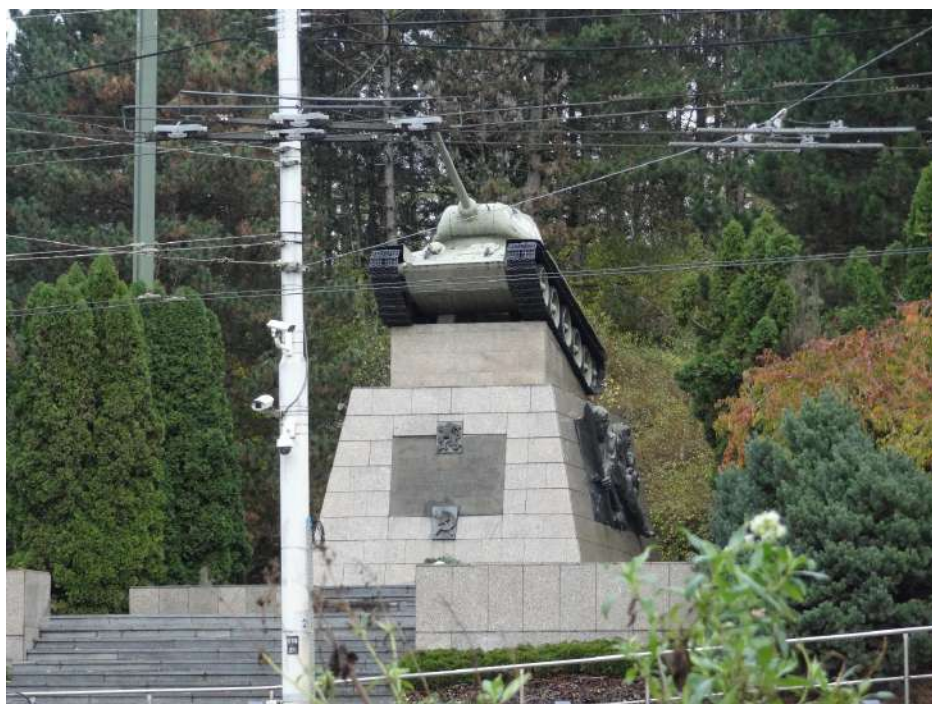

Ke konci války se relativně mnoho ostravských Židů zúčastnilo Ostravsko-Opavské operace a do Ostravy přijeli v uniformách Rudé armády jako osvoboditelé. Během této operace padlo zhruba 28 tisíc rudoarmějců a 48 tisíc německých vojáků, včetně Maďarů. Ostravsko totiž bylo průmyslově velmi důležitou oblastí, zajišťovalo 35 procent průmyslové výroby Říše. Hitler si tedy byl dobře

vědom jeho strategického významu, a když dva měsíce před koncem války operace začala, prohlásil: „Jestliže vydáte Moravskou Ostravu, vydáte Německo! Moravskou Ostravu je nutno držet stůj, co stůj.“ Součástí operace bylo i bombardování ze strany Spojenců, během kterého spadla 120kg letecká puma do plynojemu ve Vítkovických železárnách. Na jeho dně se však naštěstí dlouhodobě nacházela voda, která dopad zmírnila a puma nevybuchla. V nádrži pak zůstala ještě mnoho let, než se všechna voda vypustila. S operací je spojený i hrdinský příběh Miloše Sýkory. Němci během příprav na ústup podminovávali všechny mosty, aby je mohli v nejhorším případě vyhodit do vzduchu a získat tak před nepřáteli náskok. Miloš Sýkora však jako čtrnáctiletý kluk výbušniny pod dnešním Sýkorovým mostem demontoval, čímž Rudé armádě výrazně pomohl. Po válce z něj byla vytvořena velká ikona komunismu a u mostu má dva pomníky, ke kterým se hromadně a organizovaně chodilo uctít jeho památku.

Jak je na uvedených příkladech vidět, je ostravská válečná historie velmi bohatá, na což poukazuje i relativně velké množství pomníků s tematikou druhé světové války.

X!.

THEATRA IN URBE OSTRAVIA

Antonín Kachlík

Ostrava je městem, které proslulo především těžkým průmyslem. Aby taky ne, těžba a zpracování surovin udělala z bezvýznamného drobného sídla jedno z nejdůležitějších měst naší země. Aby takové město fungovalo, musí každá součástka pracovat, každý má svou přidělenou roli, kterou hraje jako herec na jevišti. Po zvednutí pomyslné opony fárá horník do dolu, zpět na povrch se vrací až při potlesku, jsa střídán jinými, kteří hrají po přestávce. Tak vypadá tradiční scéna ostravského důlního města. Baroko pracuje s pojmem theatrum mundi. V Ostravě se odehrává něco podobného, nezastavitelné, plynoucí a hřmící theatrum urbi.

Vzhledem k velikosti a důležitosti města působí v Ostravě několik divadelních scén. Největší a nejslavnější je Národní divadlo moravskoslezské, které působí na dvou scénách již přes sto let. Pravidelně uvádí díla autorů prováděných ve významných divadelních a operních domech, označení Národní je tedy na místě. Díky mírné odlehlosti se oproti pražskému Národnímu divadlu, které je značně ovlivněno poptávkou turistů, najde prostor i pro méně známá díla, například opery tereziánského skladatele Viktora Ullmana.

Další scéna se nazývá komorní. Tedy přesněji Komorní scéna Aréna. A skutečně, jedná se o malé, útulné divadélko s kapacitou asi sto diváků. Tak se dá dokonale dosáhnout blízkého kontaktu diváka s herci, vše je perfektně vidět i slyšet, divák je pro představení mnohem důležitější než ve velkokapacitním sále. Též osobitý humor a inscenace nelze než doporučit.

Poslední zde zmíněnou divadelní scénou je Divadlo Mír. Ze všech městských scén nejmladší, sídlící v budově s pohnutou historií. Teprve šest let fungující divadlo se nesnaží dohnat konkurenci kvantitou repertoáru, počtem uváděných her či opulentností představení. Na programu jsou aktuálně jen čtyři čísla, jsou však rozmanitá a osobitá. Tím je završena trojice vybraných ostravských scén. Každá scéna jiná, dohromady pestrý celek.

Vyrazte tedy do Ostravy prozkoumat divadla a herce. Vítkovice zná každý, ale ostravská divadla, o těch se v Praze příliš nemluví. Přitom si zaslouží pozornost. Humor a široká nabídka dělá z těžkého, kovového města jedno velké divadelní pódium.

I mezi vysokými pecemi přebývají múzy. A nelení, skrčené v teple páleného koksu či vytékající strusky, létají po městě a inspirují divadelníky k dalším a novým nápadům. Pak už jen stačí z nápadu udělat inscenaci a diváci mohou začít přicházet do sálu. Tak buďte mezi nimi!!!

X!!.

DOLNÍ VÍTKOVICE

Metoděj Dvořák a Vojtěch Kohoutek

Dolní Vítkovice jsou unikátním areálem, jenž je úžasný v mnoha ohledech. Byly založeny před dávnou dobou (pro mladé studenty jako jsme my), poté co se zjistilo, že zdejší končiny jsou bohaté na černé uhlí, konkrétně roku 1828. Tehdy byla Ostrava malá vesnice, nález uhlí z ní však v průběhu staletí udělal velkou vesnici (jinak také nazývanou město), její počet obyvatel se zvýšil přibližně 700x. Vítkovické železářny se od založení rozrostly a významně přispěly k onomu rozvoji Ostravy. V době jejich největší slávy chodilo do Vítkovic pracovat 36 000 zaměstnanců, stálo zde více než pět vysokých pecí, denně se zde vyklopilo 500 vozíků plných železné rudy (z té se získávalo železo) a tak dále. Jedinečný je areál především proto, že se zde nacházel uhelný důl, koksárna i velké pece, vše vedle sebe! Ke smutku mnoha zaměstnanců vše skončilo roku 1998, kdy byl provoz ukončen. Vše? Rozhodně ne. Oblast byla proměněna tak, aby sloužila veřejnosti. Konají se zde prohlídky, kulturní akce. Plynojem o průměru větším než 70 metrů byl proměněn na recepci a záchodky, zatímco na jedné z vysokých pecí vznikla rozhledna s výtahem (nefunkčním), kavárnou (zavřenou) a lehátky a energetická ústředna metamorfovala na výukové centrum.

Prohlídku jsme si moc užili. Začali jsme v plynojemu, ale udělat nějakou tu fotku nás napadlo, až když jsme se procházeli pod spleť dopravníků a trubek mezi technickými budovami. Naštěstí na nás nic nespadlo, stejně ale všichni kromě Adama dodržujeme bezpečnostní opatření. Co kdyby.

„Jednička“, nejstarší (ale zároveň nejnověji generálně opravená) vysoká pec, na jejíž vrcholek jsme se měli podívat. Dozvěděli jsme se toho mnoho i o ostatních pecích, hlavně kde kdy kolikátka stávala.

Z takovéto dálky Jednička hrozila, že se budeme protahovat škvírami ve strojích, nakonec bylo místa všude až dost.

Tady už jsme na peci a hledíme na plynojem, Čtyřku a Šestku (další pece). Tomu předcházela prohlídka a spousta zajímavých poznatků o fungování pecí a životě u nich, to jsme ale nefotili, šlapající místo toho schody. Nakonec jsme jich napočítali 364.

Po ukončení výroby byla na Jedničku pro turistické účely našroubována Bolt Tower, která slouží jako rozhledna kombinovaná s kavárnou. Také v ní byl

jediný během naší návštěvy fungující výtah. To, že celá moderní stavba pouze visí na laněch na fotce, nám bylo zatajeno, dokud jsme se z ní nevrátili. Až na tuto nehoráznost se nám prohlídka velmi líbila a odnášíme si představu, kdy byl ještě ostravský vzduch vidět.

Věděli jste, že Ostrava má také síň slávy? Zasloužíte-li se významně o rozvoj Moravskoslezského kraje, napíšou vaše jméno na pěticípou hvězdu a tu přivaří na prázdnou, pomalu se rozpadající schránku bývalého industriálního komplexu. Teď už oceněný nemusí být ani rodákem kraje, takže se snažte, je o co stát!!!

Texty: septima

Foto: septima (není-li uvedeno jinak)

Redakce a jazyková korektura: Jáchym Cindr